

Realizmin Eğitim Yönetimine Yansımaları

Reflections of Realism on Educational Administration

Damla AYDUĞ¹ 

Özet

Bu makalede, realizmin eğitim yönetimine etkileri yönetim kuramları bağlamında ele alınmıştır. Realizm, eğitim yönetiminde öğrencilerin gerçek dünya becerileri kazanmasına odaklanırken, klasik yönetim kuramının yapı ve verimlilik odaklı yaklaşımını desteklemektedir. Özellikle Taylor'un bilimsel yönetim ilkeleri ve Weber'in ideal bürokrasi modeli, realizmin rasyonellik ve nesnellik anlayışıyla paralellik göstermektedir. Neoklasik yönetim kuramı ise insan ilişkileri ve bireysel farklılıklara vurgu yaparak, realizmin bireylerin topluma uyumu üzerine kurduğu eğitim anlayışına uygun bir zemin hazırlamıştır. Modern yönetim kuramı örgütleri çevreyle etkileşimde bulunan açık sistemler olarak ele almış, bu da realizmin nesnel dünya görüşüyle örtüşmüştür. Realizmin eğitim yönetimine yansımaları bağlamında realizmin nesnel ve rasyonel bir yönetim anlayışını desteklediği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Sözcükler: Eğitim Yönetimi, Realizm, Yansıma, Yönetim Kuramları.

Abstract

In this article, the effects of realism on educational management are discussed in the context of management theories. While realism focuses on students' acquisition of real-world skills in educational administration, it supports the structure and efficiency-oriented approach of classical management theory. In particular, Taylor's principles of scientific management and Weber's ideal bureaucracy model are in line with realism's understanding of rationality and objectivity. Neoclassical management theory, on the other hand, emphasized human relations and individual differences and prepared a suitable ground for realism's understanding of education based on the adaptation of individuals to society. Modern management theory considered organizations as open systems interacting with the environment, which coincided with the objective worldview of realism. In the context of the reflections of realism on educational administration, it was concluded that realism supports an objective and rational understanding of management.

Keywords: Educational Administration, Realism, Reflection, Management Theories.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, İstanbul Gedik Üniversitesi Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, İstanbul, Türkiye, damla.aydu@gedik.edu.tr

Giriş

Eğitim yönetimi, bir eğitim sistemini bütün olarak çözümlmeyi ve birleştirmeyi amaçlayan bir disiplindir (Bursalioğlu, 2010). Eğitim yönetimi, öğrencilerin başarısını artırmak, öğretim kalitesini iyileştirmek ve eğitim kurumlarının etkinliğini sağlamak amacıyla birçok farklı yaklaşım ve teorik çerçeve tarafından şekillendirilmektedir. Bu çerçevelerden biri de realizm felsefesidir. Realizm, gerçekliği anlama ve açıklama amacı taşıyan felsefi yaklaşımlardan biridir (Saputri, 2024). Realizm, eğitim yönetimi alanında da önemli bir rol oynamaktadır. Gerçek dünyanın eğitim sistemine yansıtılması ve öğrencilerin gerçek dünya becerilerini kazanmasına vurgu yapmasıyla realizm, eğitim yönetimi politika ve uygulamalarını etkilemektedir. Bu makalede, realizmin eğitim yönetimine yansımalarının kuramsal olarak tartışılması amaçlanmaktadır. Realizmin eğitim yönetimindeki yansımalarının anlaşılması, eğitim sisteminin daha gerçekçi hedeflere ulaşmasını sağlayacak ve öğrencilerin gerçek dünya becerilerini kazanmasına katkıda bulunacaktır. Derleme türünde olan bu makalede öncelikle realizm ve realizmin eğitim felsefesi karşılığı olan esasicilik hakkında bilgiler verilmiştir. Son olarak realizmin yönetim kuramlarına yansımaları, realist eğitim anlayışının yönetim kuramlarına yansımaları ve esasiciliğin eğitim yönetimine yansımalarına ilişkin değerlendirmelerde bulunulmuştur.

Realizm

Realizm en eski ve en önemli felsefi akımlardan biridir. En genel anlamı ile düşünce ve eylemde gerçekçilik olarak tanımlanabilir. Felsefi anlamda ise, zihinden bağımsız bir dış dünyanın varlığını kabul eden öğretilerdir (Cevizci, 2018). Realizme göre gerçek insanın dışında, bireyden bağımsız olarak yaşamda var olmaktadır. Arkhesi gerçek dünyadır. Bu bağlamda realizm öznenin bağımsız olan özne olsa da olmasa da kendiliğindeliğe sahip bir gerçeklik bulunduğunu savunan görüştür (Erkılıç, 2011a).

Realist metafiziğe göre, evren gerçek, maddesel, kendi kendilerine var olan ve birbirleri ile dış ilişkilerde bulunan nesnelere ibarettir. Bu nesnelere bilince de bilinmese de gerçekten vardılar. Dünya kendi kendine kendi içinde vardır (Alkan, 1983).

Realizm, ontolojik bağlamda zihinden bağımsız nesnelere meydana gelen nesnel bir dünyanın varlığını kabul eder. Bu bağlamda, toplumsal gerçekliği anlamayı merkeze alır (Erkılıç, 2011a). Realizme göre evrendeki nesnelere bireylerin algılarından ve tercihlerinden bağımsız olarak varoluş halindedir (Cevizci, 2018; Yıldırım, 1991). Kısacası bu felsefe varlığın bilinçten bağımsız bir gerçeklik olduğunu, gerçekliğin nesnel bir varlık alanının bulunduğunu ileri sürer (Cevizci, 2018; Kale, 2014).

Realizm epistemolojik açıdan bilginin aposteriori olduğunu savunur. İnsan zihni boş bir levha gibidir (Sönmez, 2011). Kişi zihinden bağımsız olarak var olan nesnelere varlığını keşfetmeye çalışır. Realizm insan zihninin fiziksel evrendeki nesnelere duyuları ve akılları yoluyla bilebileceğini savunur. Çünkü insan dikkatli bir gözlem ve soruşturma yoluyla nesnelere yapılarını keşfedip birbirleri ile olan etkileşimlerini belirleyen ilkeleri saptayabilir. Nesnelere ilişkilerinde ortaya çıkan bu ilke ve örüntüleri keşfetmek yoluyla evreni yöneten genel yasaların bilgisine ulaşabilir (Cevizci, 2018). Realizme göre, tek tek nesnelere hareketle genele doğru giden bilimsel bilgi mutlak ve doğrudur. Bu nedenle bilgi edinmede tümdengelim baskın olarak kullanılmalıdır (Sönmez, 2011).

Aksiyolojik bağlamda realizmin değer anlayışı, varlık ve bilgi kavrayışıyla derin bir ilişki içindedir. Bu anlayışa göre, değerler nesnel olup, insanın algılarına bağılı olmaksızın var olan objektif bir dünya düzeninin parçasıdır (Cevizci, 2018). Topluma içkin olan değerler, doğa yasalarına uygun şekilde varlığını sürdürmektedir. Estetik değerler, doğayı ne kadar iyi yansıttıklarıyla ölçülürken, ahlaki olarak iyi, insanın faydasına olan şey olarak tanımlanır. İnsan, iyi ve kötü yönlerin bir birleşimi olarak çevreye uyum sağlayabilen ve doğal düzenin bir parçasını oluşturan bir varlık olarak görülür. Aynı zamanda insan, akıl ve toplumsal-politik özelliklere sahip bir canlıdır (Sönmez, 2011). İnsanlığın temel nitelikleri arasında milliyet, kültür, yaşam alanı ya da cinsiyetten ziyade akıl ön plandadır. Hem evrendeki düzeni hem de değerleri anlamlandıracak ve keşfedecek olan şey yine insanın aklısıdır (Cevizci, 2018).

Mete (2018) realizmin temel savlarını Şu Şekilde özetlemektedir:

- Bilgiye akıl, deney ve gözlem ile ulaşılır.
- Fen bilimlerini önemser.
- Her Őeyin kaynağı ruh veya akıl değil dış dünyadır.
- Bilime bağlılık mutlaktır.
- Düşünceler laboratuvar ortamında kanıtlandığında gerçektir.
- İnsanlar dünyaya donımsız Şekilde gelirler.
- Bilgiye ulaşılırken deney ve gözlem teknikleri kullanılır.
- Materyalizm ve septisizm etkisi baskındır.
- Bilgide ispat önemlidir.
- Bilim adamlarını önemser.

Suardi (2012, Akt. Saputri, 2024) eğitim felsefelerini muhafazakar ve ilerlemeci olarak ikiye ayırmakta ve realizmi muhafazakar eğitim felsefelerinden biri olarak değerlendirmektedir. Realist eğitimde genel amaç bireyin topluma uyumunu sağlamaktır. Bireyi toplumsal gerçekliğe göre hazırlamayı amaçlar (Erkılıç, 2011a). Bu amacı gerçekleştirmek için hedeflenen alt amaçlar olarak yeni kuşaklara kültürel miras aktarımı, insanı toplumsal yaşama hazırlama, mutlu ve erdemli kılmaktır. Bu bağlamda istedik davranışların ölçütü bireyin doğaya ve topluma uyumunu sağlamak için bireye gerekli bilgi ve becerilerin kazandırılmasıdır (Kazu, 2002). Realist eğitim programı akla dayanır ve konu alanını merkeze alır (Sönmez, 2011). İnsanlığın kalıcı nitelikte olan bilgi, beceri ve davranışlarının aktarımına önem verir. Eğitim durumları realist eğitimin amacı doğrultusunda doğaya ve topluma uyumu sağlamayı gerçekleştirecek davranışları kazandırmaya dönük olmalıdır (Erkılıç, 2011a). Öğrenme sıkı ve zor bir iş olduğundan, disiplin ve çaba ister. Bu yaklaşım doğrultusunda öğretmen düz anlatım, gözlem, tartışma, deney yoluyla kültür ve bilgi aktaran, konu odaklı süreci yöneten mutlak otoritedir (Üstüner, 2005). Öğrenci ise öğretmenin dediklerini ve okulun kurallarını itiraz etmeden yerine getiren kişidir (Sönmez, 2011).

Esasicilik

Esasicilik felsefi özcülük ve temelcilik olarak da isimlendirilen, en fazla realizmden etkilenmiş olan eğitim felsefesidir (Erkılıç, 2011a). Esasicilik bütün eğitilmiş insanların belli başlı esasları bilmelerinin ve öğretim sürecinin merkezine belirlenmiş bir içeriğin yerleştirilmesinin gerekliliğini vurgular (Alkan, 1983; Ergün, 2021). Okullar her Őeyden önce bize uygarlıklar yolu ile gelmiş olan denenmiş ve test edilmiş bilgi kuramları, gerçekler, beceriler ve gelenekler gibi temel esaslara dayandırılmalıdır. Ancak daimicilerden farklı olarak içeriğin batı uygarlığının büyük kitapları ile sınırlandırılmasını kabul etmemektedirler (Alkan, 1983).

Esasiciliğe göre eğitimin amaçları kişinin toplumsallaşmasını sağlama, başat kültürel değerleri kazandırma, değişme ve çatışmayı önleme, kültürel mirası koruma, topluma uyumunu sağlama, bilgi ve becerili insanlar yetiştirmektir (Sönmez, 2011). Kısacası eğitimin işlevi insanlığın mirası olan bilgi, beceri ve olguların korunması ve yeni kuşaklara aktarılmasıdır (Kazu, 2002). Bu doğrultuda esasicilik eğitim programının amacı öncelikle kültürel değerlerin aktarılmasıdır. Eğitim programının içeriği başat kültürel değerlerle donanık olmalı ve üzerinde anlaşılmamış, çözülmemiş konular içeriğe dahil edilmemelidir (Erkılıç, 2011b). Eğitim programının öğrenme-öğretme sürecinde amaçlara uygun olarak sosyal bilimler, fen bilimleri ve genel kültür derslerine yer verilmelidir. Çünkü insanın toplumsal ve kültürel yanı birlikte geliştirilmelidir. Eğitim durumlarında konular ve dersler önemli olduğundan öğrenci değil, kültürel mirasın temsilcisi olan öğretmen ön plandadır (Sönmez, 2011). Esasiciliğin sınama durumlarında ise öğretmen odaklı anlayışın bir yansıması olarak, öğrenciler öğretmen tarafından kendilerine sunulan konulara bağlı yanıtlar vermelidirler. Öğrencinin aklını çalıştırmasını gerektiren sorulardan ziyade, zihni disiplinin geleneksel yöntemini sürdüren sorular sorulmalıdır. Diğer bir deyişle, öğretmen kendi yapıp anlattıklarını ve kitabın yazdıklarını öğrencilere sormalı; öğrenciler de yanıtı ezberleyip vermelidir (Sönmez, 2011). Özetle esasicilik felsefesinin temel ilkeleri Őöyle sıralanmaktadır (Alkan, 1983; Arslan, 2012):

- Öğrenme zorunlu olarak güç bir iştir. Bu nedenle disiplinli çalışma gerektirir.

- Eğitimde girişim gücü öğrenciden çok yetişkin ile çocuk arasında aracı görevi gören öğretmendedir.
- Öğrenmenin özü belirlenmiş bir içeriğin özümsemesidir.
- Okul zihni disiplinin geleneksel yöntemlerini devam ettirmelidir.

En otoriter eğitim felsefelerinden biri olarak değerlendirilen esasicilik, eğitimin öğretmen merkezli yapılması, öğrencilerin baskı altında tutulması, düz anlatım gibi geleneksel öğretim yöntemlerinin kullanılması; şiddet, yarış ve rekabetin çok fazla olması yönleriyle çağdaş eğitimciler tarafından eleştirilmektedir (Metek, 2018).

Realizmin Yönetim Kuramlarına Yansıması

Realizm günlük dilde gerçekliğin zihinden bağımsız olduğunun benimsenmesi, gerçekçi tavır takınma, görünüşlerin yoldan saptıramadığı, yanılmalara kapılmayan ve duygulara kaptırmayan anlayış ve tavır olarak tanımlanmaktadır (Cevizci, 2018). Bu anlayış klasik yönetimin rasyonellik anlayışı ile ilişkilendirilebilir. Klasik yönetim anlayışı da sosyal bir varlık olan bireylerin çevre ile etkileşimlerini, duygu, düşünce ve gereksinimlerini hesaba katmadan, örgütün verimliliğinin artırılması için en rasyonel örgüt yapısının ve yönetim süreçlerinin nasıl olması gerektiğine odaklanmaktadır (Kaya, 1993). Ayrıca Yönetim Süreçleri Kuramı'nda Fayol'un belirtmiş olduğu yönetim ilkelerinden hakkaniyet ilkesi de realizmin gerçekçi tavır anlayışı ile paralellik göstermektedir (Aydın, 2010).

Realizmin ruha ilişkin yaklaşımı yönetim kuramlarının temel dayanağını oluşturan Mc Gregor'un X ve Y Kuramı ile Ouchi'nin Z Kuramıyla ilişkilendirilebilir. Realizme göre insanlarda bitkisel, hayvansal ve insansal ruh belli oranlarda bulunmaktadır. Baskın olan ruha göre insan davranışı şekillenmektedir (Sönmez, 2011). Bitkisel ruhu baskın olanlar, daha çok yönetilme eğilimi içinde, sürekli kontrol edilmesi gereken X kuramı özelliklerini yansıtan köleleri oluşturmaktadır. Hayvansal ruhu olanların istek ve duygularının ön plana çıkması Y kuramında insanların ilgi, istek ve gereksinimlerini ön plana çıkarmayla örtüşebilir. Buna karşılık akılsal yönü ağır basan insan ruhunun ağır basması Ouchi'nin Z kuramında insanın düşünme, akıl yürütme, mantıksal nedenlerle harekete geçme gibi özellikleri ile örtüşmektedir. Ayrıca klasik yönetim anlayışının en önemli varsayımlarından biri insanı ussal ekonomik insan olarak nitelendirmesidir (Efil, 2010). Bu anlayışa göre insanlar alternatifler arasında seçim yaparken, ussal davranır ve insanı çalışmaya sevk eden faktörlerin başında para yer alır.

Hem klasik yönetim kuramını oluşturan çalışmalarda hem de neoklasik yönetim kuramının gelişmesine yol açan Hawthorne araştırmalarında verimlilik arayışı insan dışındaki unsurlara (çalışma koşulları, iş yapma biçimleri, yönetim süreçleri, örgüt yapıları vb.) dayandırılmaya çalışılmıştır (Genç, 2017). Realizmin gerçekliğin insan dışında, insan bilincinden bağımsız olduğu anlayışı (Erkılıç, 2011a) bu çalışmaların temelinde yatan felsefe olarak görülebilir. Çünkü realizmin ontolojik yaklaşımına göre yukarıda sıralanan unsurlar gerçeklik olarak nitelendirildiğinde, bireyler algularından bağımsız olarak ele alınmalıdır. Dolayısıyla oluşturulacak örgütsel ve yönetsel sistemlerle insan arasında algısal bir ilişkinin kurulması gerekmekte ve örgütün sosyal yapısının dikkate alınmasının verimlilikle bir ilgisi bulunmamaktadır.

Realizme göre bilgi aposterioridir. Bu nedenle bilgi edinmede deney, gözlem, araştırma ve bilimsel yöntemlere ağırlık verilmelidir (Sönmez, 2011). Bu anlayış büyük ölçüde yönetime bilim olma özelliğini kazandıran Taylor, Fayol ve Weber gibi yönetim bilimcilerin çalışmalarına yön vermiştir (Özalp, 2001). Özellikle Taylor'un yapmış olduğu gözlemlerle yönetimde verimliliği sağlamaya yönelik veriler elde etmeye çalışması, işleri parçalara bölerek iş analizleri ve iş hareket etüdüleri ile bütünden parçaya doğru bilimsel doğruluğa ulaşma amacı (Aydın, 2010) realizmi destekler niteliktedir. Realizmin etkin akılla mutlak doğruya ulaşma çabası (Sönmez, 2011) Taylor'un bir işi yapmanın en iyi tek bir yolunun olduğu varsayımı ve de Weber'in ideal örgüt tanımlamaları ile de örtüşmektedir.

Realizme göre insan akıllı ve aynı zamanda toplumsal politik bir hayvandır (Sönmez, 2011). Dolayısıyla insan toplumsal kurumlar içinde kendini var edebilir. Bu bağlamda klasik yönetim kuramı insanın sosyal bir varlık olma gerçeğini görmezden gelirken (Bursalioğlu, 2010); neoklasik yönetim kuramı sosyal bağlarından daha çok bireysel özelliklerini ön plana çıkarmış (Özalp, 2001), ancak modern yönetim kuramları ise insanın

örgütle bütünleşmesi üzerine odaklanmıştır (Genç, 2017). Realizme göre bütün parçalardan önce gelir. Dolayısıyla klasik yönetim kuramının örgütsel yapıyı onu oluşturan parçalardan ve özellikle çalışanlardan önde görmesi, örgütsel bütünlüğü insanı gözardı ederek ele alması bu anlayışın bir yansıması olarak nitelendirilebilir (Efil, 2010).

Realizmin değer anlayışı bağlamında ise değerler doğa yasalarına uygun olanlardır. Toplumsal değerlerin temelleri toplumda değil, fiziksel evrendedir (Sönmez, 2011). Bu düşünce sistemi bağlamında, Descartes'ın gerçekliği düşünce ve madde olarak iki ayrı boyutta ele alan düalist yaklaşımı, ardından Newton'un 18. yüzyılda ortaya koyduğu fizik kuralları, toplumsal ve örgütsel yapılar için yeni bir çerçeve sunmuştur. Newton'un çalışmaları, insanları ve organizasyonları bir makine ya da makine parçaları gibi değerlendirme fikrinin yaygın bir kültürel norm haline gelmesine yol açmıştır. Bu mekanik yapı, birbiriyle değiştirilebilir ve kontrol edilebilir parçalardan oluşmakta olup, parçaların düzenli bir şekilde çalışmasıyla sistem bir uyum içinde hareket eder. Bu yaklaşıma göre, bireyler, toplum ve organizasyonların temel unsurlarıdır; toplumun kurumları ve yasaları ise bu unsurları bir arada tutan ve kontrol eden güçler olarak işlev görür. Bu normlar, klasik yönetim anlayışında, organizasyonların mekanik sistemler olarak görülmesini ve insanların bu sistemin parçaları olarak ele alınmasını sağlamış, Max Weber'in ideal bürokrasi modelindeki ilkelerin benimsenmesine de katkıda bulunmuştur. Realist düşünce sisteminin etkisiyle şekillenen Newtoncu örgüt modeli, hiyerarşik ve otoriter bir yönetim anlayışını benimsemiştir. Bu modelde bir işi yapmanın yalnızca tek bir doğru yolu olduğu kabul edilmekte ve bu doğru yol, sistemin her bir unsuruna tek tek odaklanarak belirlenmektedir (Değirmenci & Utku, 2000).

Realist Eğitim Anlayışının Yönetim Kuramlarına Yansıması

Realizm toplumda yalnızca hür akıl yönü ağır basan yönetenlerin ve kadınlardan daha akıllı olan erkeklerin eğitilmesinin gerekliliği üzerinde durmaktadır (Sönmez, 2011). Bu anlayış çerçevesinde insan kaynaklarının geliştirilmesi boyutunda klasik yönetim kuramının çalışanları örgütte makinenin bir parçası olarak görmesinin (Efil, 2010) gereği olarak eğitilmelerine gerek yoktur. Klasik yönetimin "Örgütsel verimliliği sağlamanın en önemli boyutu örgütsel süreçleri ve yöneticileri geliştirmektir" (Kaya, 1993) düşüncesi realizmin eğitime ilişkin önermeleri ile örtüşmektedir. Ayrıca Toplam Kalite Yönetimi'ndeki niteliğin nicelikten daha öncelikli bir amaç olarak görülmesi anlayışı da (Genç, 2017), realizmin eğitim anlayışı ile bu bağlamda uyumaktadır. Realizmin eğitime her insanı layık görmemesi bağlamında, klasik yönetimin savunucularından Max Weber'in geliştirmiş olduğu ideal bürokratik örgüt modelindeki hiyerarşi ilkesi (Hoy & Miskel, 2010) ile de ilişki kurulabilir.

Realist eğitimde öncelik öğretmenin sorumluluğundadır. Öğrencinin ne öğreneceğine öğretmen karar verir (Alkan, 1983). Klasik yönetim yaklaşımlarında da insanın tembel, kişisel çıkarları peşinde koşan, basit işlerle güdülenebilen, sorumluluk almaktan kaçan bireyler olarak görülmesinin bir yansıması olarak örgütte otoriteyi temsil eden yönetimin sorumluluğu ön plana çıkarılmaktadır (Memduhoğlu ve Yılmaz, 2008). Realist okullarda eğitsel kararların öğretmene ait olması gibi, klasik yönetim de de yönetsel ve örgütsel kararlar yönetime aittir. İşgörenlerin karara katılımları desteklenmemektedir.

Realist eğitimin amacı yeni nesillere kültürel mirası aktarmak, insanı toplumsal yaşama hazırlamak ve onu mutlu ve erdemli kılmaktır (Erkılıç, 2011a). Bu bağlamda realist eğitimin hedefleri ile neoklasik yönetim kuramı ve modern yönetim kuramı arasında bağlantı kurmak mümkündür. Neoklasik yönetim anlayışı örgüt içerisindeki sosyal ilişkilere ve bu sayede gelişen informal grupların örgütsel verimlilik ve etkinlik üzerindeki olumlu etkisine dikkati çekmekte ve yalnızca ekonomik boyuta dayalı değil, toplumsal ve bireysel boyuta dayalı bir güdüleme modeli benimsenmektedir (Aydın, 2010). Modern yönetim kuramı ise değerler ve değer sistemlerine önem veren ve örgüt üyelerinin beşeri özelliklerini de kabul eden kapsamlı bir yönetim yaklaşımıdır (Bursalıoğlu, 2010).

Realist eğitim felsefesine göre konu alanı sistematik olarak organize edilmelidir. Öğretim programında her disiplinle ilgili öğretilecek bilgi üniteler şeklinde organize edilmiş olmalıdır (Sönmez, 2011). Klasik yönetim

yaklaşımına göre de çalışanın işini daha etkin ve verimli bir şekilde yapabilmesi ve o işte uzmanlaşabilmesi için bir işin o derece küçük parçalara bölünmesi gerekmektedir (Efil, 2010).

Realistler değerlerin objektif ve devamlı olduğunu öne sürerler. Eğitim sistemi de belirli ve iyi tanımlanmış değerlere göre düzenlenmelidir. Bu değerler insanlık tarihi boyunca belirlenmiş değerler olmalı ve bir insan için doğru olan diğer tüm insanlar için de doğru olmalıdır (Alkan, 1983). Klasik yönetim kuramlarının temelinde yatan yönetim için iyi olanın her zaman çalışan için de iyi olması anlayışı (Aydın, 2010) realizmin değer anlayışı ile örtüşmektedir.

Realist eğitimde öğrencinin görevi, kendisine şu veya bu şekilde gerçekten olduğu gibi açıklanacak güç operasyonları öğrenmektir (Alkan, 1983). Realist felsefenin eğitim bağlamında öğrenciyi ele alış tarzı ile klasik yönetim kuramlarının işgörene bakış açısının benzerlik gösterdiğini söylemek mümkündür. Klasik yönetim kuramlarında işgörenler bir makinenin dişlisi, mekanik görevleri yerine getiren üretim araçları olarak görülmektedir (Bursalıoğlu, 2010).

Esasiciliğin Eğitim Yönetimine Yansıması

Esasici eğitimde öncelikle konular ve öğretmen merkezdedir. Buradan hareketle otoriter bir eğitim anlayışı olduğu çıkarılabilir. Eğitim, okul ve sınıf yönetimi anlayışı bakımından realizme dayanan esasicilik özü gereği tutucudur. Gelenekçilik, disiplincilik ve kültürel korumacılık özellikleri nedeniyle esasici eğitim yönetimi anlayışının klasik yönetim yaklaşımına benzediği söylenebilir. Bununla birlikte, eğitim sürecinde deney, gözlem ve mevcut durumun değerlendirilmesine yer verilmesi, olumlu bir özellik olarak değerlendirilebilir. Bu yaklaşımın, bilimsel yönetim anlayışının bazı yönlerini yansıttığı da ifade edilebilir. Öte yandan, esasicilikte cezaya yer verilmesi, disiplinci anlayışın en belirgin özelliklerinden biri olarak öne çıkmaktadır (Erkılıç, 2011b). Bu yönüyle esasici bir eğitim anlayışının Fayol'un yönetimde disiplin ilkesi (Aydın, 2010) ile paralellik gösterdiğini söylemek mümkündür.

Esasicilik felsefesi öğrenciyi merkeze almayan bir anlayışa sahip olması bakımından muhafazakarlık niteliği gösterir. Öğrenciler öğretim programı içerisindeki kültürel değerleri kavrayarak, gelenek ve görenekleri öğrenerek sosyalleştirilen öğelerdir. Buna göre öğrenciler, yeni yapı ve asimilasyona karşı korunması gereken varlıklardır (Erkılıç, 2011b).

Esasiciliğe göre eğitimin amaçları; kişinin toplumsallaşmasını sağlama, başat kültürel değerleri kazandırma, değişme ve çatışmayı önleme, kültürel mirası koruma, topluma uyumunu sağlama, bilgi ve becerili insanlar yetiştirmektir (Sönmez, 2011). Amaçları bağlamında bireyin sosyalleşmesine yaptığı vurgudan ötürü neoklasik yönetim yaklaşımı ile ön plana çıkan informal örgüt ile (Aydın, 2010) ilişkili olduğu düşünülebilir. Diğer bir deyişle, esasici eğitimin toplumsallaşma amacı neoklasik yönetim yaklaşımı doğrultusunda örgütteki bireylerin sosyalleşmesi yolu ile bir nevi hayata geçirilmektedir.

Sonuç

Sonuç olarak, realizm felsefesinin eğitim yönetiminde hem teorik hem de pratik düzeyde derin etkileri olduğu görülmektedir. Realizmin nesnellik ve rasyonellik anlayışı, klasik yönetim kuramlarının yapı ve verimlilik odaklı yaklaşımıyla örtüşmekte, neoklasik ve modern yönetim kuramlarının birey ve topluma uyum vurgusuna uygun bir zemin oluşturmaktadır. Bu bağlamda, eğitim yönetiminin realizm perspektifiyle ele alınması, öğrencilere gerçek dünya becerileri kazandırmayı ve eğitim sistemlerini daha verimli ve etkili hale getirmeyi amaçlamaktadır. Ancak, bu yaklaşımın bireylerin farklılıklarını göz ardı etmeden ve daha esnek bir yapıyla uygulanması, eğitim yönetiminde sürdürülebilir ve kapsamlı bir dönüşüm sağlamak için önemli bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Gelecekte, realizmin felsefi ve pratik yönlerinin dengeli bir şekilde birleştirilmesinin, eğitim liderliği ve yönetiminde yenilikçi yaklaşımlar geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Araştırma sonucunda bazı önerilerde bulunulabilir. İlk olarak realizm felsefesinin, realizm değerlerini dikkate alan eğitim liderleri ve uygulayıcılarının yetiştirilmesinde nasıl bir rehberlik sunabileceği konusunda daha fazla tartışma ve derinlemesine araştırma yapılması önerilebilir. Realizme ek olarak idealizm, pragmatizm ve

varoluşçuluk gibi farklı felsefelerin eğitim yönetiminde nasıl yansımalar yarattığını araştıran kapsamlı karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Realizmin kültürel miras aktarımı vurgusuna dayanarak, yerel ve ulusal kültürel değerlerin eğitim yönetiminde nasıl korunabileceği ve öğrencilere aktarılacağı üzerine projeler geliştirilebilir. Realizmin bireysel farklılıklara olan vurgu eksikliğini gidermeye yönelik olarak farklı toplumsal grupları kapsayan daha esnek eğitim yönetim modelleri geliştirilebilir. Realizmin desteklediği düz anlatım, gözlem ve deney gibi öğretim yöntemlerinin öğrencilerin akademik başarıları üzerindeki etkileri nicel analizlerle ölçülebilir.

Kaynakça

- Alkan, C. (1983). *Eğitim felsefesi*. Uludağ Üniversitesi Basımevi.
- Arslan, A. (2012). *Felsefeye giriş* (16. Basım). Adres.
- Aydın, M. (2010). *Eğitim yönetimi* (9. Baskı). Hatiboğlu.
- Bursalıoğlu, Z. (2010). *Okul yönetiminde yeni yapı ve davranış* (15. Baskı). Pegem.
- Cevizci, A. (2018). *Eğitim felsefesi* (5. Baskı). Say
- Deđirmenci, M. & Utku, ř. (2000). Yönetim ve örgüt yapısına kuantum mekaniği ačíısından bir bakış. *Dođuř Üniversitesi Dergisi*, 1(2), 76-83.
- Efil, İ. (2010). *İşletmelerde Yönetim ve Organizasyon* (Yenilenmiş 11. Baskı). Dora.
- Ergün, M. (2021). *Eğitim felsefesi* (8. Baskı). Pegem A.
- Erkılıç, T. A. (2011a). Felsefi akımlar ve eğitim. A. Boyacı (Ed.), *Eğitim felsefesi* (2. Baskı, ss. 19-45). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Erkılıç, T. A. (2011b). Eğitim felsefesi akımları. A. Boyacı (Ed.), *Eğitim felsefesi* (2. Baskı, ss. 49-70). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Genç, N. (2017). *Yönetim ve organizasyon: Çağdaş sistemler ve yaklaşımlar* (Güncellenmiş 5. Baskı). Seçkin.
- Hoy, W. K. & Miskel, C. G. (2010). *Eğitim yönetimi*. S.Turan (Çev. Ed.). Nobel.
- Kale, N. (2014). *Felsefiyat* (2. Baskı). Pegem A.
- Kaya, Y.K. (1993). *Eğitim yönetimi: Kuram ve Türkiye'deki uygulama* (Genişletilmiş 5. Basım). Bilim.
- Kazu, H. (2008). Eğitim ve felsefe. M. Taşpınar (Ed.), *Eğitim bilimine giriş* (s. 106-137). Nobel.
- Memduhoğlu, H. B. & Yılmaz, K. (Ed.).(2008). *Türk eğitim sistemi ve okul yönetimi*. Pegem.
- Mete, Y. A. (2018). Eğitimin felsefi temelleri. İ. Erdoğan (Ed.), *Çağdaş eğitim bilimleri* (ss.33-54). Murat Yayınları.
- Özalp, İ. (2001). *İşletme yönetimi*. Birlik.
- Saputri, H. (2024). Education in the view of realism philosophy. *Journal of Innovation in Teaching and Instructional Media*, 4(2), 177-188.
- Sönmez, V. (2011). Türk eğitim sisteminin felsefi temelleri. Boyacı, A. (Ed.). *Eğitim felsefesi* (s. 93- 112). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları.
- Yıldırım, C. (1991). *Eğitim bilimleri eğitim felsefesi*. A. Hakan (Ed.). Anadolu Üniversitesi Yayınları.